

Tudjmanovo Nasledje Davi Hrvatsku

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Sa nestankom svog predsednika, Hrvatska ima sansu da se obracuna sa svojom prosloscu i politicki iseli sa Balkana u Zapadnu Evropu. Medjutim, zaostavstina Franja Tudjmana ucinese da godine koje dolaze budu teske....

U toku osam i po godina vlasti samoproglaseni otac nacije, Franjo Tudjman, tezio je i vecim delom uspeo stvoriti Hrvatsku po sopstvenom obliku. U toku ovoga procesa, on je izmenio ugled ove zemlje: od slikovite turisticke destinacije koja je postala zrtva srpske agresije, do gadne, nacionalisticke diktature.

Kada su 1991.godine pripadnici srpske neregularne vojske i Jugoslovenske armije opkolili hrvatske gradove Vukovar i Dubrovnik, unistivsi prvi i nanevsi stetu kulturnom nasledju drugog grada, bilo je tesko ne osetiti saosecanje sa hrvatskom stvari.

Medjutim, u svetlu Sarajevskog sporazuma iz januara 1992.godine, kojim se zavrpio rat u Hrvatskoj, Tudjman je otkrio svoju pravu prirodu. On se okrenuo ka svojim domacim protivnicima, vrsio pritisak na nezavisne medije i na unutrasnjem planu ugusio svoje neistomisljenike. Zatim je pokusao realizovati svoju viziju Velike Hrvatske na racun Bosne.

Tudjmanovo haranje Bosnom pokazalo se kao smelo i neuspesno posto su, posle prvih hrvatskih pobeda, muslimanske snage preokrenule bitku u svoju korist. Pojavljivanjem dokaza o zlocinima koje su pocinili Hrvati protiv Muslimana, opadao je ugled Hrvatske u ocima sveta. U medjuvremenu, posle niza vojnih poraza u centralnoj Bosni, doslo je do masovnog bezanja lokalnog hrvatskog stanovnistva.

Nezadovoljstvo u Hrvatskoj posle predsednikovog ratovanja u Bosni i vojnih poraza, dovelo je do napustanja visokih licnosti iz vladajuce Tudjmanove stranke Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), ukljucujuci poslednjeg jugoslovenskog predsednika Stipe Mesica.

U narednih sest godina, HDZ je izgubila mnoge najtalentovanije i umerene politicare, ukljucujuci i Franja Gregurica 1998.godine, nekadasnjeg premijera i specijalnog izaslanika za Bosnu.

Posto mu nije poslo za rukom da ostvari svoje ciljeve u Bosni, Tudjmana je spasla posledica sopstvene politike, intenzivna americka diplomatija koja je dovela do okoncanja hrvatsko-muslimanskog rata 1994.godine.

Washingtonski sporazum u martu 1994.godine, stvorio je nesigurnu bosansku federaciju koja je trebalo da udje u konfederaciju sa Hrvatskom. U stvarnosti, medjutim, doslo je do ucvrscenja hrvatsko-muslimanskih frontalnih linija, i Tudjman je i dalje nastavio da se ponasa kao da je teritorija koju su drzali Hrvati u Bosni deo Hrvatske.

U predahu ratovanja, Hrvatska je mogla da se nanovo naoruza i izgradi vojnu moc. U brzim zamasima u toku maja i avgusta 1995.godine, hrvatska armija je ponovo osvojila deo teritorije koju su cetiri godine drzali hrvatsko srpski buntovnici, i nekih 200 hiljada Srba je pobeglo radije nego da rizikuju ziveti pod zagrebackom upravom. Ostala srpska enklava predata je Hrvatskoj dve godine kasnije posle perioda prelazne administracije UN.

Vojna pobeda i osvajanje Knina, centra srpske pobune u Hrvatskoj, u avgustu 1995.godine oznacava

istovremeno Tujdmanovu pobjedu kao i pocetak kraja njegove politicke ideologije. U nedostatku opasnosti od Srba, nacionalizam koji je Tujdman sirio izgubio je podrsku medju obicnim ljudima. Ipak, on nije uspeo da zauzme drugi kurs.

Poput mnogih politicara koji su ostali na vlasti duze nego sto je trebalo, Tujdman je bio ubedjen da ono sto je dobro za njega mora biti dobro za Hrvatsku. On je brkao sopstvene interese i interese svoje partije sa nacionalnim interesima.

Stavise, on je zaista verovao da je njegova istorijska misija stvaranje snazne drzave Hrvatske i da je za to potrebno ujedinjenje Hrvata iz Hrvatske i Bosne. Svakako, njegov poslednji znacajni javni nastup pre odlaska u bolnicu bio je u vezi sa potrebom stvaranja treceg hrvatskog entiteta u Bosni.

Tujdmanovo izvitopereno nacionalisticko obelezje odraz je frustracija koje je iskusio u toku dvadeset i pet godina provedenih u politickoj pustosi, posle pada iz komunisticke milosti 1965.godine.

Posto je u ranoj mladosti pristupio Titovim partizanima, do dvadeset i trece godine dosao je na položaj pukovnika. Posto je premesten u glavni stab Jugoslovenske armije, on je postao u trideset i osmoj godini jedan od najmladjih generala. On je pripadao privilegovanom sloju komunistickog jugoslovenskog drustva i navikao se od ranog doba da izdaje naredjenja i da ga slusaju.

Tujdmanova rana istorijska pisanja, koja ukljucuju ratnu istoriju njegovog puka, odrazavaju dubok jugoslovenski patriotizam i privrzenost Titovim vrednostima. Njegovo se misljenje promenilo kada je kao sef Instituta za istoriju pokreta radnicke klase u Zagrebu, pocео izucavati Drugi svetski rat. On je tom prilikom otkrio da se konvencionalna slika tog vremena, koju je on do tada implicitno prihvatio, nije odgovarala njegovim istrazivanjima.

Vecina Tujdmanovog ranog revizionistickog ucenja predstavljala je ozbiljan doprinos boljem razumevanju Drugog svetskog rata. Kao general on je imao pristup osetljivim dokumentima do kojih istoricari nisu mogli doci. Proucavanjem ovih dokumenata on je zakljucio da je velika istorijska nepravda pocinjena prema Hrvatskoj.

Glavni izvor kontroverzije predstavlja broj poginulih u ratu, narocito broj poginulih u ustaskom logoru Jasenovac. Tujdman je izracunao da nije bilo moguće ubiti više od 70,000 ljudi svih nacionalnosti, sto je predstavljalo mnogo manje od miliona i nesto poginulih, kako su tada smatrali srpski istoricari.

Dok se vecina Tujdmanovih ranih otkrica potvrdila kao tacna, Tujdman je ponistavao sopstvene argumente u toku sledecih dvadeset i pet godina sve vecim mastanjima o neuverljivim konspirativnim teorijama.

Tujdmanovo izucavanje uzdrimalo je pogled na svet koji je imao kao mladac. Zbog toga se za vreme mnogih godina koje je proveo u politickoj nemilosti on drzao svojih novih ubedjenja zarom preobracenika.

U svojoj svesti on je predstavljao Hrvatsku i hrvatsku patnju, a pitanje poginulih u ratu razvilo se u hriscanski rat. Svi koji se nisu slagali sa njegovim otkricima ili bilo sta sto im je protivrecilo su za Tujdmana bili deo zavere koja je sracunata da predstavi Hrvatsku kao "omrazenu u ocima sveta".

Proticanjem godina, Tujdman je postajao sve ogorceniji, sa ekstremnijim pogledima koji su bili daleko od prvobitnog istrazivanja, punih antisemitizma. Ipak su ovi pogledi u toku poslednje deкаде predstavljali zvanicnu poziciju Hrvatske.

Tudjman za sobom ostavlja zemlju koja porice ne samo događaje Drugog svetskog rata već i skorasnju prošlost, blokirajući istragu Haskog suda za ratne zločine i rizikujući međunarodne sankcije.

Parlamentarni izbori moraju se održati pre 27. januara i ankete javnog mnjenja već ukazuju na pobjedu opozicije. Međutim, to samo po sebi neće omogućiti lagani prelaz na demokratiju u današnjoj Hrvatskoj, kojom dominira HDZ, na isti način na koji je komunistička partija dominirala Jugoslavijom.

Korupcija i nepotizam jacaju, magnati sa političkim vezama kontrolisu komandna mesta u ekonomiji, a vojska ima sopstvenu državu unutar države. Ovakvo ustanovljeni interesi ne mogu se nadjačati bez duge i teške borbe.

U svojoj knjizi "Corsokaci istorijske realnosti", Tudjman je pisao da se "ljudi i nacije vladaju racionalno tek kada su istrosili sve druge opcije". Hrvatska je tek stigla do te tačke.

Christopher Bennett, viši je urednik Instituta IWPR i jedan od osnivača Evropske inicijative stabilnosti, organizacije za istraživanje i razvoj na Balkanu.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/tudjmanovo-nasledje-davi-hrvatsku-0>